

ții și soliști prestigioși. Publicul din Cluj, statornic iubitor al muzicii de valoare, a umplut seară de seară, între 1 și 12 octombrie, sălile festivalului. A fost cel mai mare succes de public clujean; uvertura *Romeo și Julieta* de Prokofiev a fost bisată, recitalul organistului Erik Lundkwist (Suedia) s-a repetat. S-a realizat dorita colaborare cu instituțiile muzicale olujene: Conservatorul „George Dima” a fost reprezentat de corul „Cappella Transsylvanica”, iar Opera Română a participat cu lucrarea clujeanului Nicolae Bretan, *Horia*. Un alt element nou, valoros și îmbucurător: colocviul de muzicologie cu participare națională. În fine, niciodată publicului nu i s-a mai oferit atîta muzică românească, variată și de calitate. Lucrările au aparținut compozitorilor: George Enescu, Tiberiu Olah, Paul Constantinescu, Sigismund Toduță, Tudor Jarda, Vasile Herman, Ștefan Niculescu, Cornel Țăranu, Mihai Moldovan, Nicolae Brînduș, Dan Constantinescu.

Din repertoriul universal au fost prezentate lucrări de Stravinski, Boulez, Varèse, Xénakis, Schönberg, Șostakoviici, Bartók, Hacıaturian și mulți alții.

Formațiile Filarmonicii: orchestra simfonică „Ars Nova”, corul, cvartetul „Pro camera”, orchestra de cameră, alături de corul Conservatorului „George Dima”, de soliștii Agneta Kriza și Ștefan Ruha și de ansamblul Operei Române, au confirmat cu strălucire valoarea tradiției muzicale a Clujului. Deosebit de prestigioși oaspeți străini: orchestra O.R.T.F. din Paris, pianistul francez Yuri Bukoff și organistul suedez Erik Lundkvist au dat Festivalului ținuta și răsnetul internațional pe care Clujul muzical îl merită.

Colocviul de muzicologie, avînd ca temă „*Patriotismul și vocația universală a muzicii românești*” a unit eforturile muzicologilor din București, Oluj și alte centre, în acțiunea de cercetare și de sprijinire teoretică a tuturor domeniilor vieții noastre muzicale.

O mare parte din statornicul și exigentul public l-au constituit tinerii din Cluj, entuziaști iubitori ai muzicii și interpretării de ținută.

În încheierea Festivalului, dirijorul Adrian Sunshine și pianistul David Burge, împreună cu orchestra Filarmonicii, au interpretat lucrări de Enescu, Gershwin și Șostakoviici.

Mircea BEJINARIU

Colocviu de muzicologie

Chiar la mijlocul perioadei de desfășurare a festivalului clujean, duminică 6 octombrie 1974, orele 9, Filarmonica de stat din Cluj și Conservatorul de muzică au organizat un colocviu de muzicologie cu tema „*Patriotismul și vocația universală a muzicii românești*”, la care au participat muzicologi din București, Tg. Mureș și Cluj (cei din Iași, din cauze obiective, n-au putut veni la această reuniune). Atît tema acestui colocviu cît și referatele ținute au suscitât un viu interes auditorului din sala Asociației scriitorilor clujeni. Prezentăm în continuare pe vorbitori, temele referatelor, precum și cîteva idei din conținutul lor.

Zeno Vancea a dezvoltat tema *Tradiție și inovație în muzică* — un referat amplu, plin de idei interesante, din care am reținut adîncă incursiune în istoria stilurilor, aportul fiecărui popor și a fiecărei generații la dezvoltarea artei muzicale. Desigur, referirile la muzica românească, la contribuția muzicienilor români la dezvoltarea limbajului muzical universal nu au fost lăsate deoparte.

Romeo Ghircoiașiu a prezentat o altă temă interesantă: *Umanismul și conceptul de patriotism* — patriotismul artei înaintașilor, patriotismul artei noastre socialiste, care se înscrie în marile coordonate ale umanismului.

Vasile Tomescu s-a concentrat în jurul temei *Național și universal în muzica românească* — în centrul căreia a vehiculat ideea „patriotismului și a vocației universale a muzicii românești”. După ce a scos în evidență romanitatea culturii românești în general și a culturii noastre muzicale, arătînd că întreaga creație a precursorilor trebuie să devină o realitate vie în conștiința noastră. Este necesar să existe o legătură profundă a artei cu crezul națiunii pe care aceasta o reprezintă. A transpune în versiune românească idei ale culturii universale, în modalități infinite, poate oricînd să prezinte și fenomenul invers, idei și mituri românești să fie împrumutate culturii universale — astfel încît ideile mari ale națiunii noastre, datorită geniului compozitorilor, să treacă în domeniul artei universale.

Liviu Comes a susținut referatul cu tema *Muzica și educația patriotică a tineretului*, arătînd concret acțiunile educative întreprinse în cadrul Conservatorului de muzică din București în această direcție. Trebuie să existe un raport firesc între creatori și consumatori; limbajul muzical trebuie învățat, însușit, și în această privință școala are cel mai important rol în educația tineretului, care trebuie făcută și desăvîrșită aici, în diverse etape de învățămînt. Răspunderea pentru educația muzicală — care trebuie să fie sistematică și de durată — o au cadrele didactice, dar și muzicienii înșiși prin creațiile lor.

Gheorghe Firca a vorbit despre *Spiritul național, criteriu estetic în dezvoltarea noii muzici românești*. El a precizat că legăturile muzicienilor români cu mișcarea universală au devenit mai apropiate — compozitorii generațiilor mai tinere avînd conștiința apartenenței la cultura națională, dar și la cea universală. Spiritul național este o constantă a muzicii românești, care-i dă o individualitate bine definită. Ideea de școală națională este tipic ilustrată de muzica românească.

Aurel Stroe a prezentat un punct de vedere sincron, făcînd abstracție de categorii stilistice, despre *problema simultaneității și a succesiunii în înțelegerea fenomenului muzical*. Un sistem cu autoreglare — ce cuprinde în el legile desfășurării care ne fac să nu ieșim din sinul acestui material dat. Trecearea de la o stare la alta poate fi interpretată ca un șir de substituții. Simultaneitățile pot fi de ranguri diferite, în cadrul aceleiași substituții. Condiția de simultaneitate și succesiune nu totdeauna apare legiferată, dar poate fi îmbogățită. Întreaga demonstrație a fost ilustrată cu exemplificări concrete.

Rodica Oană-Pop a dezvoltat tema : *Mesajul patriotic al muzicii de operă românească contemporană* — unul dintre puținele studii muzicologice românești care abordează această temă.

Vasile Herman — *Probleme de formă și de stil în evoluția cîntecului de masă românesc*. Specificul popular al cîntecului patriotic românesc de intonație populară. Stilistic — arată Vasile Herman — cîntecul patriotic apelează la conceptul armonic și modal al cîntecului popular. Există o tendință de madrigalizare a cîntecului de masă.

Zoltan Aladar a scos în evidență contribuția celor 40 de compozitori, muzicologi, critici de origine maghiară din țara noastră, care s-au integrat perfect în cultura muzicală românească ; nu se poate vorbi deci de o școală, de o concepție, de altă structură decît aceea a întregului popor al patriei noastre. Cu toții fac o artă angajată, contribuie la făurirea culturii noastre noi, socialiste.

Traian Mîrza a prezentat referatul : *Umanism și patriotism în folclorul nostru*. Folclorul poartă în sine istoria scrisă și nescrisă a poporului căruia aparține, dar folclorul oglindește și psihologia poporului, idealurile și năzuințele lui. E un vast sistem de informație asupra modului de trai și de gîndire a poporului etc. Umanismul și patriotismul sînt reflecate cu pregnanță de folclorul nostru.

Gheorghe Petrescu a vorbit despre *Muzica populară românească — expresie a legăturii dintre tradiție și contemporaneitate*. Elementul popular contopește cele două dimensiuni : tradiție și contemporaneitate ...surprinderea tradiției în contemporaneitate — elemente ce se întrepătrund, se suprapun, unul există în celălalt.

Ștefan Angi a dezvoltat tema : *Despre valențele etice ale muzicii contemporane românești* — scoțînd în evidență raportul dialectic între ethos și affectus. Arta noastră muzicală a ilustrat acest raport, la început cea populară prin genurile epice ; bazat pe tezaurul național s-a oglindit în creația compozitorilor noștri, culminînd în ultimele trei decenii, cînd arta noastră muzicală a atins apogeul. Muzica românească contemporană a reușit să oglindească năzuințele noastre, răspunzînd tuturor dezideratelor. Sfera complexă a estetismului contemporan — frumos, sublim, eroic — a fost prezentă în creația noastră contemporană, care a reușit să reflecte, atît momentele de echilibru cît și cele de contrast, îmbogățînd viața spirituală a poporului nostru.

Dumitru Mircea, directorul Filarmonicii de stat din Cluj, a rostit cuvîntul de închidere a acestei sesiuni științifice clujene.

Titus MOISESCU

TIMIȘOARA

Concerte omagiale Drăgoi

Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea lui Sabin Drăgoi, la Timișoara s-au desfășurat — timp de trei zile, între 7 și 9 octombrie a.c. — recitaluri și concerte ale căror programe au cuprins în exclusivitate lucrări din opera marelui nostru muzician.

O primă manifestare a fost cea dedicată lucrărilor scrise pentru pian. Abordînd particularitățile stilistice

ale scriiturii lui Sabin Drăgoi, începînd cu primele *Doine și cîntece pentru pian* și pînă la impunătorul *Concert pentru pian și orchestră*, Enea Borza ne-a oferit repere certe ale modalității prin care Drăgoi a putut deveni — și datorită cunoașterii melosului popular — reprezentativ pentru prestigiul unei culturi naționale. Este vorba despre armonizarea modală specifică, despre anumite particularități proprii condeiului autorului celebrelor *Miniaturi*.

Cu o seară mai tîrziu, sub cupola Liceului de Muzică „Ion Vidu“, ne-am reîntîlnit cu lumea sonoră a lui Drăgoi, de această dată creatorul *Crizantemelor* și a neasemuitelor sale lucrări corale. În prima parte, Eleonora Oarcea și Sergiu Țapuchievici de la Filarmonica *Banatul*, Rodica Miloia și Dorin Văidean de la Opera din Timișoara, acompaniați de pianistele Alla Popa și Liana Văidean, au susținut un recital de lieduri. Cea mai autentică interpretare a cîntecelor lui Drăgoi oferindu-ne-o basul Sergiu Țapuchievici în *Lumea zice că mi-s lotru* și *Duce-m-aș cu mindra-n lume*.

Dirijorul Diodor Nicoară și corul Filarmonicii *Banatul* au prezentat, apoi, un program coral, parcurgînd o mare parte din opusurile de referință, mult cîntate, cum ar fi : *Bănățeană*, *Trandafir de pe răzoare*, *Dida*, *Lăsa-i pușca ruginită*, *Idilă bihoreană*, *Creața* ș.a. Momentul cel mai autentic și poate cel mai frumos din întregul concert coral l-a constituit interpretarea dată de corul bănbățesc aceluși pitoresc *Laie Chiorul*, pe versurile lui Goga.

În cea de a treia seară a avut loc deschiderea propriu-zisă a stagiunii de concert a Filarmonicii *Banatul* (dirijor Nicolae Boboc), printr-un program Drăgoi, din care n-au lipsit *Divertismentul rustic*, *Monologul lui Ion* din opera *Năpasta* și *Poemul neamului*. După reaudierea *Divertismentului* și a celebrului *Monolog* din *Năpasta*, solist basul Pompei Hărășteanu, am fost puși în fața unei creații simfonice de ample dimensiuni, atît ca desfășurare epică, cît, în special, ca diversitate a modalităților de exprimare. Conceptul pe care o monimă sonoră a frescei din sala Ateneului Român, care ilustrează istoria poporului nostru, *Poemul neamului* reprezintă, fără îndoială, o chintesență a disponibilităților componistice ale lui Drăgoi, o lucrare demnă de un interes sincer și statornic din partea muzicienilor noștri și de pretutindeni.

Este demn de remarcat că șirul acestor manifestări omagiale a dovedit, o dată mai mult, cît de vie este memoria lui Sabin Drăgoi în orașul de pe Bega și cît de mult datorează muzica românească personalității sale.

Doru MURGU

SATU-MARE

Un sfert de secol de la înființarea Filarmonicii de Stat

Între 23 septembrie și 1 octombrie au fost organizate la Satu-Mare manifestări festive pentru jubileul de douăzeci și cinci de ani al Filarmonicii de stat